

SALMAN
RUSHDIE
CASA GOLDEN

Traducere din limba engleză
și note de Dana Crăciun

POLIROM
2017

DESPRE IUBIRE: O TRAGEDIE

În ziua cînd au murit părinții mei, eu nu mă afluam în mașină. Era weekendul de dinaintea Zilei Eroilor¹ și ei tocmai plecau din oraș, dar eu m-am răzgîndit în ultimul moment și am rămas acasă, pentru că Suchitra Roy voia s-o ajut să editeze un videoclip pentru o casă de modă italiană. Evident, eram îndrăgostit de Suchitra, oricine ieșea în calea acestui dinam uman se îndrăgostea măcar un pic de ea, și mult timp mă simțisem prea intimidat de energia ei, de imensitatea personalității acelei femei cu părul negru fluturîndu-i în vînt pe Sixth Avenue, cu fusta albastră-aurie strălucindu-i deasupra tenișilor de ultima modă, cu brațele întinse într-o duzină de direcții, precum o zeiță hindusă ce cuprindea întregul oraș în îmbrățișarea ei... prea intimidat ca să recunosc că mă îndrăgostisem de ea, dar de-acum nu mai exista nici o îndoială în această privință și singura problemă era cînd i-o voi spune sau dacă i-o voi spune. O voce interioară îmi șoptea „Fă-o acum, prostule!”, dar o a doua voce, deseori mai puternică, vocea lașității mele, susținea că eram prieteni de prea mult timp, că după o vreme devenea imposibil să mai transformi prietenia în iubire, că dacă încerci să o faci și dădeai greș, rămîneai și fără prietenie, și fără iubire, și iată-l și pe Prufrock al lui Eliot reapărîndu-mi în minte și zbuciumîndu-se cu propria-mi voce interioară, *să cutez eu oare*, și, în ce privea

1. Memorial Day, ultima zi de luni din mai, cînd se comemorează soldații americani care și-au pierdut viața în război.

problema teribilă și terifiantă a unei declarații de iubire, oare-ar fi avut vreun rost / Dacă una, așezînd o pernă sau aruncînd un șal pe jos, / Întoarsă către geam, ar fi rostit: / „Nu, / Nu asta am dorit”.¹

Am hotărît să rămîn și să lucrez cu ea, iar cînd vom termina editarea, să ieșim la o bere și atunci îmi voi declara iubirea. Da. Așa voi face. Prin urmare, nu am urcat în mașină cu părinții mei și din această cauză sînt încă în viață. Viața și moartea sînt ambele lipsite de sens. Se întîmplă sau nu din motive care n-au nici o greutate, din care nu învățăm nimic. Nu există înțelepciune în lume. Sîntem cu toții pionii destinului. Iată pămîntul în toată frumusețea sa și iată-ne pe noi, atît de norocoși să fim aici împreună și atît de proști și ce ni se întîmplă este o prostie imensă și nu ne merităm norocul prostesc.

Sînt complet incoerent. Să vă povestesc despre șosea.

Autostrada Long Island era o șosea plină de povești de familie și cînd o porneam vara pe Old Stone Highway către reședința noastră împrumutată din Springs – al cărei proprietar era una dintre eminențele de la Columbia University, care, după ce făcuse boala Lyme și suferise cîțiva ani, nu mai voia să călătorească în împărăția căpușelor –, bifam toate reperele bine-cunoscute. În cimitirul din Mineola aveam o stră-mătușă și un stră-unchi în a căror direcție postumă înclinam respectuos capul. Great Neck și Little Neck ne aminteau de Gatsby și, cu toate că nu treceam prin Remsenburg, unde P.G. Wodehouse trăise atîția ani în exilul său postbelic din Anglia, deseori ne imaginam în timpul călătoriei un univers fictiv în care personajele lui Fitzgerald și Wodehouse se vizitau reciproc. Bertie Wooster și Jeeves ar fi dat buzna în lumea rarefiată din East Egg și West Egg, neghiobul de Bertie intrînd în pielea raționalului Nick Carraway, iar Reginald Jeeves, gentlemanul gentlemanului și geniul care mînca pește și-l admira pe Spinoza, găsind o modalitate de a-i oferi lui Jay Gatsby un

1. Adaptare după traducere din engleză a lui Ștefan Augustin Doinaș.

final fericit alături de Daisy Buchanan, un final după care acesta tînjea atît de mult. Apoi Dix Hills – tata îl pronunța întotdeauna cu accent franțuzesc, într-o încercare nu tocmai reușită de a face o glumă de tată belgian. *Dee lilz*. Iar eu spuneam, întotdeauna spuneam, că îmi sună ca un nume de vedetă dintr-o telenovelă difuzată în timpul zilei. Și Wyandanch – cînd treceam pe lîngă ieșirea spre Wyandanch, unul dintre părinți începea inevitabil povestea căpeteniei tribului *montaukett* sau a *sachem*-ului¹ cu acel nume care i-a vîndut aproape toată partea de est, East End, a insulei Long Island unui englez pe care-l chema Lion Gardiner, iar apoi a murit de ciură. Deseori Wyandanch apărea iarăși în conversație cînd ajungeam în East End și părinții mei își aminteau de povestea lui Stephen Talkhouse, urmașul lui Wyandanch, care mergea în fiecare zi optzeci de kilometri pe jos între Montauk, Sag Harbour și East Hampton. Iar între Wyandanch și Talkhouse treceam pe lîngă un indicator care ne îndruma către o doamnă amerindiană complet fictivă, Shirley Wading River. În realitate acel indicator te trimitea înspre două comunități diferite, una numită Wading River, iar cealaltă Shirley, dar Shirley Wading River a devenit un personaj important în legendele noastre de familie. Cum eram amatori de S.F., o puneam uneori laolaltă cu căpeteniile post-apocaliptice Trei Bombe de Hidrogen și Face Multă Radiație din povestirea clasică „Spre est” din 1958 a lui William Tenn, iar alteori ne-o imaginam uriașă, precum mama lui Grendel, sau ca pe un soi de *wandjina* sau străbun gigantic de tip australian, care modela ținutul în timp ce mergea.

În mașină ascultau radioul. Postul cu hituri vechi, 101.1, pentru muzică, WNYC pentru cuvinte, pînă ce semnalul se pierdea, iar apoi așteptau să apară pe scală East Hampton Music, semn că weekendul era gata să înceapă, cu nopți de *soft rock* și roll de homari, asta fiind o altă glumă de-a tatei. Răstimpul dintre posturile de radio din New York și WEHM îl umpleau cu cărți audio, iar în anul acela plănuseră să-l

1. Șef de trib amerindian din America de Nord.

asculte pe Homer. Cred – nu am cum să știu sigur, dar cred – că în momentul cînd au plecat în excursia de Ziua Eroilor, ajunseseră la cartea a patra din *Odissea*, în care Telemah sosește la palatul lui Menelau în ziua cînd fiica acestuia, fiica regăsitei Elena din Troia, se mărită cu fiul lui Ahile.

Așa că poate ascultau pasajul în care Menelau povestește despre ziua cînd Elena venise la calul cel mare de lemn, bănuind că înăuntru se aflau războinici greci, și, cu o imensă și seducătoare viclenie, imitase atît de senzual vocile tuturor soțiilor acestora (mi-o imaginez întinzînd mîna și mîngîind erotic pînțelele bestiei de lemn în timp ce vorbea), încît Diomed, Menelau însuși, ba chiar și Ulise au vrut să iasă pe loc din cal. Ulise însă s-a oprit și i-a oprit și pe tovarășii săi, cu excepția lui Anticleu, care era pe punctul de a striga și ar fi făcut-o negreșit dacă Ulise nu *i-ar fi astupat gura cu mîini vînjoase și nu l-ar fi ținut așa*, sugrumîndu-l, conform unora dintre versiunile poveștii, ca să-i protejeze pe grecii ascunși. Da, poate că tocmai acel moment nemuritor le răsuna în urechi cînd țeava de metal care se afla pe șosea care pur și simplu se afla pe șosea țeava de metal futu-i căzută din vreun nenorocit de camion și s-a oprit șoferul camionului nu evident că nici nu știa măcar ce se întîmplase nu probabil că nu își asigurase cum se cuvine încărcătura nu evident că nu deoarece pe șosea

țeava de metal

de pe banda pentru vehiculele cu pasageri pentru că aceștia erau părinții mei iubiții mei singurii mei și nu erau vitezomani nu domnule preferau să meargă încet și sigur pe banda fără intrări sau ieșiri banda pentru vehicule cu pasageri banda înțeleaptă marcată cu un romb fiindcă de ce cui îi pasă de ce dar de data asta n-au fost deloc în siguranță din cauza țevii de metal

care se rostogolea

mă apropii de oroare trebuie să fac o pauză ca să îmi revin și poate că voi scrie mai tîrziu.

Nu.

Mai târziu nu există.

Acum.

Teava avea trei metri. S-a rostogolit în calea altei mașini, care, conform rapoartelor oficiale, i-a imprimat o *traiectorie oblică*. Teava s-a învîrtit, a reușit cumva să se ridice vertical, s-a rostogolit prin aer, a izbit parbrizul mașinii părinților mei și l-a lovit pe tata în cap, omorîndu-l pe loc. Scăpată de sub control, mașina a ieșit de pe banda pentru autovehiculele cu pasageri în calea traficului rapid, iar în ciocnirile în lanț care au urmat a fost ucisă și mama. Ca să-i poată scoate din mașină, serviciile de urgență au trebuit să trimită după cleștele de descarcerare, dar în acel moment amîndoi erau deja morți. Trupurile le-au fost duse la spitalul North Shore University din Plainview, în comitatul Nassau, unde amîndoi au fost declarați decedați pe loc. La miezul nopții, chiar după ce îi mărturisisem, plin de teamă, Suchitrei Roy că o iubesc în barul englezesc de la colțul dintre Bleecker și LaGuardia și după ce am aflat neașteptata veste că și ea nutrea sentimente profunde pentru mine, am primit telefonul.

În anul acela multă vreme am încetat cu totul să gîndesc. Nu auzeam decît cum filfîie tunător aripile uriașe ale îngerului morții. M-au salvat doi oameni. Unul a fost noua mea iubită, geniala și afectuoasa Suchitra.

Al doilea a fost domnul Nero Golden.

Cu grija care le stătea în fire – DAR CARE NU LE-A SALVAT VIEȚILE, NU, NEPĂSAREA ALTORA ȘTERGE PROPRIA NOASTRĂ GRIJĂ, NEPĂSAREA UNEI ȚEVI CARE SE RIDICĂ, IZBEȘTE FAȚA TATĂLUI MEU, CARE E DOAR VAG REFLECTATĂ ÎNTR-A MEA, NOI, CEI CARE VENIM DUPĂ, SÎNTEM FALSURI FĂCUTE DUPĂ CEI AUTENTICI, CARE NE-AU PRECEDAT ȘI AU DISPĂRUT PE VECIE, PROSTEȘTE, FĂRĂ ROST, MĂCELĂRIȚI DE O ȚEAVĂ OARECARE SAU DE O BOMBĂ ÎNTR-UN CLUB SAU DE O DRONĂ –, părinții mei și-au lăsat treburile în ordine. Existau toate documentele juridice necesare, atent elaborate și redactate, prin care mi se proteja statutul de

unic moștenitor, mai exista o asigurare ce acoperea suma pe care statul urma s-o ceară acelui moștenitor și mai rămăseseră și ceva bani. Așa că deocamdată nu eram nevoit să-mi schimb reședința, deși, probabil, casa va trebui vîndută la un moment dat, în viitorul nu foarte îndepărtat. Era prea mare pentru mine, valora mult, nu avea să-mi fie ușor să plătesc cheltuielile de întreținere și impozitele pe proprietate și ET CETERA MI SE RUPEA. Mergeam pe străzi cuprins de o furie oarbă și dintr-odată toată mînia care se aduna în atmosferă s-a revărsat și în mine, o simțeam, mînia celor morți pe nedrept, a tinerilor împușcați pentru că au intrat în casa scărilor și erau negri, a copilului împușcat într-un parc fiindcă se jucase cu un pistol de plastic și era negru, a tuturor negrilor care mureau zilnic în America, urlînd că meritau să trăiască, și mai simțeam și furia Americii albe fiindcă trebuia să suporte un negru într-o casă albă, și ura spumegîndă a homofobilor, și înverșunarea indignată a țintelor acestei uri, furia de om de rînd a tuturor celor care fuseseră trași pe sfoară în stil Fannie Mae și Freddie Mac de dezastrul bulei imobiliare, toată vrajba unei țări furios de scindate, unde toată lumea credea că are dreptate, că luptă pentru cauza dreaptă, că durerea lor e unică și trebuie să li se acorde atenție, trebuie să li se acorde în sfîrșit atenție, lor și numai lor, și am început să mă întreb dacă eram într-adevăr ființe morale sau doar niște sălbatici care își defineau propriile intoleranțe drept norme morale, drept unice moduri de viață. Acei dragi belgieni plecați dintre noi mă crescuseră cu credința că „drept“ și „nedrept“ erau idei care-i veneau firesc animalului uman, că aceste concepte erau înnăscute în noi, nu construite. Noi credeam că există un „instinct moral“ programat genetic în ADN, la fel cum era, conform lui Steven Pinker, și „instinctul lingvistic“. Acesta era răspunsul familiei noastre la acuzațiile religioase că indivizii fără religie nu puteau fi creaturi morale, că numai structura morală a unui sistem religios validat de un soi de Arbitru Suprem putea să le ofere ființelor umane o înțelegere clară a binelui și răului. Reacția părinților mei era să spună „Prostii“ sau o expresie pe care